

POVRATAK U SREDNJI VIJEK: U HRVATSKOJ JE ZAŠTITA ZDRAVLJA POSTALA NEPOTREBNO IDEOLOŠKO PITANJE

Konzervativizam protiv cijepljenja mladih od HPV-a

ZAGREB - Infekcija humanim papiloma virusom uzrokuje cijeli niz malignih oboljenja, no odaziv na besplatno i neobavezno cijepljenje srednjoškolaca u Hrvatskoj i dalje je iznimno nizak, upozorava ginekolog Dubravko Lepušić. Poznati ginekolog koji već godinama po školama educira adolescente o spolno prenosivim bolestima ističe da cijepljenje protiv HPV-a nema nikakvih nuspojava, a štiti adolescente od kontakta s HPV-om koji je povezan s cijelim nizom malignih oboljenja.

Roditelji su skeptični i odbijaju dati "zeleno svjetlo" cijepljenju svojih petnaestogodišnjih kćeri i sinova, dijelom iz svjetonazorskih razloga zbog spolnog prijenosa infekcije, a dijelom zbog "pokreta otpora prema svim vrstama cijepljenja" koji zagovaraju i neki liječnici.

U povodu proteklog Svjetskog tjedna cijepljenja, Lepušić je u razgovoru za Hinu pozvao roditelje da ne nasjedaju dezinforma-

Ginekolog Dubravko Lepušić smatra da je katastrofalno loš odaziv mladih cijepljenju protiv HPV-a dijelom posljedica dolaska desničara i konzervativaca na vlast, koji dovode u sumnju masu stvari koje je propisala prošla vlast, a dijelom neobrazovanosti i neinformiranosti njihovih roditelja

skuitetnim spolnim ponašanjem adolescenata.

S obzirom da su ciljna populacija mladi adolescenti, kaže, za otpor roditelja možda je kriva i pogrešna prezentacija dobrobiti cijepljenja.

- Roditelji padaju u nesvijest kada im se kaže da bi se njihovo dijete trebalo cijepiti protiv virusa koji se prenosi spolnim putem. Na

ma su i one visokorazvijene zemlje, poput SAD-a, Kanade, Australije, Njemačke, Španjolske, cijele Skandinavije i Velike Britanije te pita: "Znači li to da sve te zemlje cjepivom truju svoju djecu, ili su zaključile da je puno jeftinije uložiti novac u cjepivo, nego liječiti zloćudnu bolest zračenjem, operacijom i kemoterapijom da se i ne govori o nesreći i stresu za oboljelog i cijelu njegovu obitelj."

Lepušić je, kao jedan od autora, progovorio i o sudbini zdravstvenog odgoja u hrvatskim školama, čiji je četvrti modul Spolna/rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje svojevremeno izazvao velike kontroverze u hrvatskom društvu. "Kod nas su se vodile silne rasprave, treba li to nama ili ne treba, iako imamo primjer Finske s jednim od najboljih školskih sustava u Europi i 45-godišnjom tradicijom zdravstvenog odgoja. Mlade Finkinje najranije u Europi stupaju u spolni odnos, u prosjeku s 15 godina. Unatoč tome, Fin-

Dubravko Lepušić

cijama o štetnosti cjepiva. Trend konzervativizma zahvatio i cijepljenje. Cijepljenje protiv HPV-a u Nacionalni program cijepljenja uvrstio je prije godinu dana bivši ministar zdravlja Siniša Varga, a Lepušić smatra da je katastrofalno loš odaziv dijelom posljedica dolaska desničara i konzervativaca na vlast, koji dovode u sumnju masu stvari koje je propisala prošla vlast.

- Opći trend konzervativizma u Hrvatskoj zahvatio je i cijepljenje. To se vidi i po tome što je odaziv u Zagrebu sa 16 posto pao na svega devet posto, kaže Lepušić koji upozorava da se je cijepljenje protiv HPV-a postalo ideološko pitanje nakon što ga se počelo pogrešno povezivati s promi-

kraju se sve svodi na seks, umjesto da je naglasak na sprječavanju zloćudne bolesti, kaže poznati zagrebački ginekolog, jedan od autora spornog četvrtog modula zdravstvenog odgoja, čiji je kurikulum donijela bivša vlast Kukuriku koalicije.

Najprije se roditeljima u školi objasni zbog čega je dobro da se njihovo dijete cijepi, no sada ih više od 90 posto kaže da to ne žele, iako je cjepivo i besplatno i dostupno. To je srednji vijek, strašno kolika je to neobrazovanost i neinformiranost naših ljudi, kaže Lepušić.

Na paranoju zbog navodne štetnosti cjepiva, Lepušić odgovara da se cijepljenje protiv HPV-a provodi u 59 zemalja svijeta, među koji-

ma ima najmanju učestalost spolnih bolesti i neželjene trudnoće među adolescentima, jer mladi itekako dobro znaju kako se zaštititi i od spolnih bolesti i od neželjene trudnoće.

To nam samo govori koliko je važan zdravstveni odgoj među mladima", kaže Lepušić koji je i sam bio sudionik rasprava o svrsishodnosti uvođenja zdravstvenog odgoja u škole 2013. godine. Na kraju se, kaže, u hrvatske osnovne i srednje škole uvelo samo četiri školska sata godišnje, a na njima je predviđeno da se mlade educira i o važnosti zaštite od HPV-a - cijepljenjem, redovitim ginekološkim pregledima i odgovornim spolnim ponašanjem. (Hina)

MUZEJ APOKSIOMENA: NA

"Strugač" je nov i turističkoj m

GRČKI LJEPOTAN

Mediji su ga prozvali šutljivim ambasadorom hrvatske kulture u svijetu

Kipar koji je stvorio Apoksiomena, taj izvanredni artefakt koji smo imali sreću naći baš u našem podmorju, htio je sigurno doseći vječnost, i sigurno nije ni slutio kakav će divan ishod njegovo djelo upravo ovdje imati, kazala je na otvaranju Kolinda Grabar-Kitarović

PIŠE Tihana TOMIČIĆ,
Nela VALERIEV OCURLIĆ
SNIMIO Damir ŠKOMRLJ

MALI LOŠINJ - Mali Lošinj dobio je novu, jedinstvenu kulturnu senzaciju - otvoren je atraktivni i moderni Muzej Apoksiomena koji će činiti ključnu ponudu za razvoj kulturnog turizma Kvarnera Istre i cijele Hrvatske. Muzej u Palači Kvarner na lošinjskoj glavnoj rivi svečano je otvorila predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović, uz program koji je dovršen trodimenzionalnim hologramskim prikazom heleneske statue nađene 1996. u lošinjskom podmorju.

- Apoksiomen, brončani atleta, naš "strugač", stoljećima je bio zarobljen u plavim dubinama Jadrana, a od sada je u zagrljaju vas Lošinjana, Primoraca. Budimo ponosni,

uputimo svoju djecu u ovo prekrasno milenijsko putovanje. Kipar koji je stvorio Apoksiomena, taj izvanredni artefakt koji smo imali sreću naći baš u našem podmorju, htio je sigurno doseći vječnost, i sigurno nije ni slutio kakav će divan ishod njegovo djelo upravo ovdje imati, kazala je Grabar-Kitarović i istakla da je naša generacija dobila novi zadatak, nastaviti ovo putovanje u budućnost,

"Apoksiomen ne samo da će obogatiti hrvatsku, već i svjetsku baštinu." **Zlatko Hasanbegović**

kako bismo produžili život ovom umjetničkom djelu, trajnoj kulturnoj baštini Lošinja i Hrvatske koja donosi novi identitet našem kraju.

Hrvatska izvrsnost

- Uvjeren sam da će turistička priča Lošinja sada procvjetati, Lošinj je nova točka na kulturnoj mapi Europe i svijeta. Kao što je znamenita Venera Miloska, ili Nika sa Samotrake dio identiteta velikih svjetskih metropola i njihovih muzeja, to će sada biti Apoksiomen za Lošinj i Hrvatsku. I u Hrvatskoj već postoje brojni primjeri kulturnog turizma koji je izmijenio lice tih sredina - Vučedolski muzej, Muzej antičkog stakla, Muzej alke, preobrazili su lica svojih gradova, otvorili nova radna mjesta. Kulturni turizam mora biti novi identitet Hrvatske, kazala je predsjednica.

Po njoj, Muzej Apoksiomena je i priča o hrvatskoj izvrsnosti, znanju i stručnosti svih koji su godinama radili na njegovom otvorenju. Ulaganje u kulturu nije trošak, poručila je Kolinda Grabar-Kitarović, koja je kazala da će Muzej sada kad je otvoren, kao i ranije dok je tek nastajao, imati i njenu osobnu potporu.

Na svečanosti u Lošinju bili su i ministri kulture, tu-

LOŠINJU SVEČANO OTVORENA VELIKA HRVATSKA KULTURNA ATRAKCIJA

va točka na kulturnoj api Europe i svijeta

Spektakularni hologram s likom Apoksiomena koji izranja iz mora i okreće se oko svoje osi

Brojni posjetitelji pohodili su Palaču Kvarner

Ne smije se dodirivati, niti fotografirati

Kip Apoksiomena predstavlja atleta, mladog sportaša u trenutku dok čisti strigil (strugaljku) kojim je s tijela sastrugao ulje, prašinu i znoj nakon natjecanja i jedina je zasad pronađena velika bronca na istočnoj obali Jadrana. Visok je 192 centimetra, težak 300 kilograma, a pronašao ga je slučajno 1997. godine belgijski ronilac i amaterski fotograf Rene Wauters na dubini od 45 metara između otočića Vele Orjule i istočne obale Lošinja. Izvađen je iz podmorja 27. travnja 1999., desaliniziran do listopada 2000. godine, nakon čega su konzervatorsko-restauratorski radovi trajali šest godina. Tijekom restauracije, istraživanjem materijala i stila izrade kip je datiran u 2. ili 1. stoljeće prije Krista.

Autori projekta jedinstvene rekonstrukcije palače Kvarner iz 19. stoljeća u Muzej Apoksiomena, riječki su arhitekti Idis Turato i Saša Randić. Muzej na četiri etaže sadrži nekoliko tematskih prostora: u skupinama od 15 do 20 osoba posjetitelji prvo prolaze kroz mračnu prostoriju u kojoj je dokumentiran put Apoksiomena od podmor-

ja do muzeja, potom kroz sobu obloženu tepisima Regeneracije Zabok, a u kojoj se prikazuje dokumentarni film o Apoksiomeni, te multimedijalnu sobu čiji su zidovi obilježeni brojnim novinskim tekstovima o toj kulturnoj i turističkoj atrakciji.

U posve bijeloj prostoriji kip se može promatrati iz neposredne blizine, nije zaštićen staklom niti ograđen, no naravno ne smije se dodirivati niti fotografirati.

Riječki arhitekt Idis Turato obavio je sjajan posao

Arhitekt Idis Turato objasnio je da je odabrana "apsolutna svjetlost" za prikaz Apoksiomena, odnosno da nema jednog izvora svjetlosti jer niti iz kojeg kuta nije bilo moguće dovoljno dobro dočarati svaki pregib na površini kipa, stoga je odbran koncept "sobe svjetla" koja nalikuje prostorima iz filma Odiseja u svemiru. Na kraju obilaska je kaleidoskop-soba s

nizom ogledala, odakle se s vrha zgrade pruža pogled na malološinsku uvalu, a u noći otvorenja Muzeja i hologram s likom Apoksiomena koji izranja iz mora i okreće se oko svoje osi, a koji je bio apsolutno spektakularan i privukao je brojne Lošinjane na rivu.

rizma i prometa, Zlatko Hasanbegović, Anton Kliman i Oleg Butković, kao i niz veleposlanika europskih država, te stručnjaci konzervatori i restauratori koji su godinama radili na restauraciji kipa, te idejni tvorci samoga Muzeja, koji na jedinstven način prikazuje nalaz i važnost Apoksiomena za europsku kulturu u cjelini.

"Imamo sreću da živimo svoju viziju."

Gari Cappelli

Ministar kulture Zlatko Hasanbegović zahvalio je svima koji su pomogli da se projekt ostvari, uključujući i sve ministre kulture od 1999. do danas, a vodstvu Muzeja poručio da imaju ogroman zadatak i izazov sačuvati kip i predstaviti ga što većem broju posjetitelja.

Ostao "kući"

- Apoksiomen ne samo da će obogatiti hrvatsku, već i svjetsku baštinu, rekao je Hasanbegović, rekavši da je

Komadina demonstrativno otišao

Proslavu je obilježio i jedan incident: najprije je Muzej u 18 sati obišla predsjednica Republike s gradonačelnikom Lošinja, a iako su u protokolu bili i župan Zlatko Komadina i svi ministri, osigurane župana i ministre nije pustilo da uđe u zgradu Muzeja s predsjednicom. Stoga je župan napustio proslavu i nije dočekao priredbu u 20 sati.

Zlatko Komadina

- Ako ja kao župan nisam dobrodošao na Lošinj, onda odlazim, rekao je, a njegovi su suradnici objasnili da je upravo on velikim dijelom zaslužan što je Apoksiomen ostao na Lošinj, a svejedno mu nije dozvoljeno da uđe s predsjednicom, jer je očito da se gradonačelnik sam htio slikati s predsjednicom.

Na pitanje kako to da ministri nisu također otišli, Komadina je rekao: "To su HDZ-ovi ministri, oni ni ne mogu samo tako otići, a ja mogu". Gradonačelnik Cappelli kasnije je objasnio novinarima da se dogodio slučajni propust od strane djelatnika: "Čovjek je pogriješio, što mogu, neću ga odmah otpustiti sada", dok nam je ministar Hasanbegović na pitanje zašto je on ostao, mada su mu također bila zatvorena vrata pred nosom u tom prvom obilasku Muzeja, rekao: "Ja sam popustljiv čovjek, ne ljutim se odmah".

Velika količina emocija kojima se teško oduprijeti

- Sudjelovanje u procesu stvaranja Muzeja Apoksiomena za mene je bilo izuzetno iskustvo, kaže Ingrid Stanković, privremena ravnateljica Muzeja Apoksiomena. Dosta sam realna osoba i mnoge stvari u životu mogu promatrati s odmakom, pa nisam vjerovala da će me to tako snažno obuzeti. Ta skulptura u čovjeka stvara tako veliku količinu emocija da im se jednostavno teško oduprijeti. Ona je naravno početak svega, s Apoksiomenom sve u ovom Muzeju počinje i završava, ali posebno oduševljava i način na koji se unutar Palače Kvarner stvaralo po svemu jedinstveno arhitektonsko djelo.

Biškupić: Sjajno zamišljeno, sjajno izvedeno, genijalno!

Sjajno zamišljeno, sjajno izvedeno, genijalno! Oduševljen sam, rekao je bivši ministar kulture Božo Buškupić nakon posjeta Muzeju Apoksiomena. Nije lako napraviti muzej s brojnim artefaktima, a ovdje je arhitekt uspio napraviti muzej za jednu skulpturu. Muzejski postav je čudesan, a vrh svega je bijela soba s

Božo Biškupić

Apoksiomenom, te predivan pogled koji se potom otvara na malološinsku uvalu, dodao je Biškupić koji je u vrijeme svog prvog ministarskog mandata, 1998. godine, dobio prvu vijest o nalazu u lošinjском podmorju.

Kod mene su došli britanski i belgijski veleposlanik s informacijom kako imaju naznaka da u sjevernojadranskom akvatoriju postoji jedan arheološki nalaz, ali to nije značilo ništa sve dok nam nakon razgovora i pregovora nisu otkrili preciznije informacije. Imali smo sreću da je slučajni nalaznik Rene Wouters zabilježio koordinate nalaza, a pogotovo što nitko, ali baš nitko nije primijetio da je glava statue odvojena od tijela. Ona je toliko lijepa i privlačna da bi možda netko pao u napast. Da spriječim opasnost, naredio sam da hitno vađenje iz mora, a bio sam i nazočan tom čudesnom događaju kad je Apoksiomen izronio sav obrastao školjkama. Kasnije se ispostavilo da imamo jednu od najljepših antičkih skulptura u Europi.

samo do 2006. stotinu stručnjaka radilo na restauraciji kipa, a potom još deseci ljudi na uređenju samoga Muzeja. Ovo je doista jedinstvena ustanova: iako ima samo jedan eksponat, ovo je cijela jedna povijesno-kulturna priča, kazao je Hasanbegović, dok je gradonačelnik Malog Lošinja, Gari Cappelli, istaknuo ponos zbog činjenice da je Apoksiomen ostao "kući", a sada su pred Lošinjem izazovi rizika da dalje razvija i svoj brand, ali i sam Muzej.

- Imamo sreću da živimo svoju viziju, rekao je Cappelli. Istaknuo je da ovaj muzej daje doprinos razvoju Lošinja kao cjelogodišnje turističke destinacije: Lošinj je pozicioniran kao otok vitalnosti, a Apoksiomen otvara mogućnost nove ponude, poput antičke kuhinje i antičkih kulturnih putova, rekao je domaćin skupa.

Otvorenje i uređenje Muzeja Apoksiomena zajednički su financirali Ministarstvo kulture i Grad Mali Lošinj u jednakim omjerima.